

06-10-2014

Sagsnr.
2014-0038979

Dokumentnr.
2014-0038979-60

Sagsbehandler
Andreas Poppenbøll
Hansen
Mikkel Christian
Knudsen
Susanne Skovgaard
Christensen

Storbykultur

København som storby

København har som landets største by og som Danmarks hovedstad et naturligt udsyn og orienterer sig ud over byens og landets grænser. København er regeringsby og hovedsæde for store virksomheder, og byen tiltrækker såvel nationale som internationale talenter.

At være landets største by giver muligheder. København – som storby og som brand – konkurrerer og samarbejder med andre europæiske storbyer om at tiltrække og udveksle investeringer, viden, virksomheder, arbejdskraft og turister. Det er i høj grad i hovedstaden, at væksten skabes og spredes til resten af landet.

I sit udtryk og historie deler København en række kvaliteter med de europæiske storbyer. København er en historisk og romantisk by med egen kongefamilie og eventyr.

Sammen med de nordiske lande deler København en række kvaliteter, der adskiller den fra det øvrige Europa. 'Nordic cool' bruges som markedsføringskoncept for både design og arkitekturkoncept, men er også et billede på en særlig nordisk mentalitet med målrettede og tjekkede mennesker, der arbejder for at finde nye løsninger til fællesskabets bedste.

København er en storby med en human skala, der gør den overskuelig og imødekommende. Byen har fleksible organisationer og partnerskaber, nærhed til det politiske system og en åben dialog, hvilket gør det muligt at udvikle byen hurtigt.

Samtidig er København stor nok til at have plads til forskellighed, have bydele med distinkte udtryk og et varieret kulturudbud med plads til subkulturer, og stor nok til at tiltrække arbejdspladser og skabe vækstmiljøer i forskellige brancher.

København er en demokratisk by med arkitektur i øjenhøjde, lige adgang til byens tilbud, og som en by, hvor høj og lav mødes på cykelstien hver morgen. Samtidig beskrives København ofte som den mest liberale af de nordiske byer, som mere levende og mere imødekommende.

Arbejdet med at sætte mål for en særlig københavnsk storbykultur må på en gang tage udgangspunkt i disse forudsætninger og historiefortællinger og skabe rum for en by, der løbende udfordrer disse og udvikler.

Hvad er en storby?

Byen var i middelalderen afgrænset af bymure eller volde. Med industrialiseringen og bymurene/voldenes fald gennemgik byen en transformation, hvor det blev umuligt at holde mennesker ude eller at spærre udsyn, længsler og politiske meninger inde. Storbyen opstod og med den en anden livsform og en anden kultur – storbykulturen.

Storbyen består af masser af mennesker. Storbyen som en verden af fremmede har betydet opløsning af de traditionelle fællesskaber, værdier og ændring af de sociale relationer. Denne opløsning har været behæftet med negative mærkater som fremmedgjorthed, tilfældighed, anonymitet og rodløshed, men står samtidig for positive værdier som frihed, vækst og stedet, hvor de sociale og økonomiske omstændigheder er til stede for, at drømme kan udleves.

Urbaniseringen og den teknologiske udvikling udfordrer storbyen yderligere. Byen som geografisk afgrænset størrelse bliver mindre væsentlig, og storbyen udvides til et stort regionalt opland. Internettet har brudt storbyens monopol som et sted, hvor man mødes med det fremmede – storbyen som fænomen er blevet virtuel. Dette er ikke ensbetydende med, at fællesskabet er opløst, men i stedet kan der tales om flere fællesskaber og den forbundne by – lokalt, regionalt og globalt.

I storbyen findes ikke kun én, men mange kulturer, mange interesser og mange netværk. Det giver plads til en by med det sublime, til kunst, kultur og arkitektur i høj kvalitet, til det historiske, klassiske og moderne samt til subkulturer og alternative og skæve måder at tænke og indrette sig på. Storbyen er en by, hvor velkendte forestillinger møder nye trends, og hvor der konstant kommer nye mennesker til, som udfordrer status quo.

I dag er produktionen flyttet ud af storbyen og vareudveksling, kontorer, butikker, kreative erhverv er flyttet ind. Storbyen indeholder næsten alt – mennesker, den politiske og økonomiske magt, arbejdslivet, trafikken, kulturen, vareudbuddet, støjen og hastigheden. Storbyen er populær som aldrig før. Det øger presset på byen med en stigende urbanisering og en tendens til, at folk bliver boende i byen. Bosætningen og byudviklingen har endnu en gang sat fokus på de positive elementer i den traditionelle by: Hverdagslivet, ro og faste fællesskaber.

København som storby befinder sig i dag i spændingsfeltet mellem storbyens muligheder og den traditionelle bys kvaliteter.

Udfordring for storbykulturen i Københavns Kommune

Det er en udfordring for Københavns Kommune at skulle tilgodese de mange forskellige københavnere, internationale talenter, besøgende og turister, som ønsker at anvende byen på forskellig vis. De skal have mulighed for at leve og opleve under de bedst mulige vilkår – samtidig med at de skal inspireres og udvikles i mødet med hinanden.

København skal fremtidssikres ved at være så fleksibel, at det giver mulighed for, at storbykulturen løbende kan ændre sig i takt med den fortsatte urbane, teknologiske og menneskelige udvikling.

Formålet for storbykulturen er derfor delt i to temaer:

1. København – verdens bedste storby
2. København – en storby i udvikling

Tema 1 - Verdens bedste storby

København er flere gange udråbt som en af verdens bedste byer at leve i. Den uformelle tone, tolerance, hygge, byliv, cykler og udviklingen af havnefronten er bare nogle af de parametre, der er med til at definere København som en attraktiv og ”liveable” by. Andre forhold er sundhed, uddannelse, infrastruktur, social og økonomisk stabilitet, beskæftigelse, tryghed, et spændende kultur- og fritidsliv og grønne løsninger. Liveability rummer således stort set alt, der skal til for at skabe et velfungerende og helhedsorienteret hverdagsliv.

København skal fortsat være en af verdens mest attraktive byer – og det skal ske i en tid, hvor flere og flere bliver boende i og flytter til storbyen. Hver måned får København 1000 nye københavnere og tendensen forventes at fortsætte. Det skaber et stigende pres på byen, f.eks. i forhold til dagsinstitutioner, boliger, trængsel, effektiviteten og services. Hvis København skal bevare sin attraktion, er byen nødt til at være smartere, klogere og mere kreativ i sin indretning.

Ønsket om at være et attraktivt og behageligt sted at bo ikke er noget eksklusivt ønske for storbyen, men gælder alle byer. Der vil i storbykulturen blive sat fokus på de parametre, som har særlig storbykarakter. Derudover fokuseres der på udviklingsperspektiver eller særlige udfordringer inden for den attraktive storby, som ikke er indeholdt i de øvrige københavnermål, kommuneplan mv.

Inden for temaet *verdens bedste storby* er der udpeget to spor:

- A. Tæt, levevenlig storby
- B. En storby i brug

Tema 2 – En storby i udvikling

Udvikling af teknologier, udvikling af nye metoder f.eks. inden for innovation og nye måder at opføre sig og kommunikere på stiller krav til indretningen af byen og dens tilbud. Københavns Kommune skal kunne ændre rammerne i takt med en udvikling, der ikke kan forudsiges.

Københavnerne og virksomhedernes vildskab og skaberevne skal kunne udfolde sig. Der skal være plads til det irrationelle og ukontrollerbare. København skal derfor have infrastruktur, der er åben for – og opfordrer til – nye initiativer fra københavnerne og virksomhederne og til at indgå i andre relationer end de traditionelle. Dette handler ikke kun om fysiske rammer, men også om metoden/tilgangen til udviklingen af byen og kommunens services i bredere forstand.

Hvor temaet *verdens bedste storby* har været present i Københavns Kommunes politikker og strategier gennem flere år og bygger på en gennemprøvet praksis, er temaet *en storby i udvikling* nyt som strategisk styringsredskab. Der vil være fokus på ny viden, nye praksisser og andre tilgange til at udvikle byen på.

Inden for temaet *en storby i udvikling* er der udpeget tre spor:

- C. Den sammensatte storby
- D. Den ukontrollerbare storby
- E. Den forbundne by

Uddybning af spor under de to temaer, Verdens bedste storby og en storby i udvikling

Spor A – Tæt, levevenlig storby

En storby har en række naturlige fordele. Tætheden og den kritiske masse giver mulighed for at udvikle løsninger, der er effektive, bæredygtige og smarte. Valget af at bo i storbyen bliver i København et naturligt tilvalg af bæredygtige og smarte løsninger. Det er nemt og ofte hurtigere at cykle i byen end at tage bilen. Væksten i København skaber mulighed for at udvikle den offentlige service i form af nye daginstitutioner, moderniserede plejeboliger, rekreative områder mv.

Urbaniseringen og det stigende antal københavnere sætter samtidig København under pres. Der skal skabes plads til boliger, daginstitutioner, skoler, rekreative rum mv. I storbykulturen handler den tætte, levevenlige storby om at tage det bedste fra storbyen i form af tæthed og kritisk masse uden at gå på kompromis med ønsket om at skabe en by med gode livs- og fritidsmuligheder for borgere og besøgende.

Udfordringen for storbyen bliver at indrette byen med en større tæthed og samtidig kunne tilgodese kravene om rum til udfoldelse, at undgå en opdelt by samt imødesee udfordringer og muligheder på en intelligent og smart måde. Det handler primært om den fysiske byudvikling.

Føreløbige forslag til indsatsområder i spor A – tæt, levevenlig storby kan eksempelvis være:

1. Flere mennesker om den samme plads

København udvikler nye byområder og udnytter frie arealer i den eksisterende by, men hvis urbaniseringen fortsætter, kræver det, at der tænkes i nye, utraditionelle løsninger, som udnytter byens plads endnu bedre.

2. Den opdelt by og lukkede fællesskaber

Der er tendens til øget opdeling i byerne, hvilket ikke mindskes af, at det generelt er blevet dyrere at bo i København uanset ejerform. Det medfører en risiko for, at det sociale liv primært udspilles i lukkede fællesskaber med ligesindede, og at byens borgere sjældent mødes på tværs af sociale, økonomiske og kulturelle skel.

3. Øget pres på byen

Flere københavnere skaber øget pres på byens indretning såvel som service i en tid, hvor der samtidig er krav om effektivisering. Verdens bedste storby leverer nye løsninger, der både er effektive og bedre – og gerne løser flere problemer på en gang.

Spør B – En storby i brug

Storbyens force er, at den indeholder alt. Fra det sublime til undergrunden, fra lokale fællesskaber til nationale institutioner, hverdag og fest. Den bruges af københavnere, danskere, turister og virksomheder. Det unikke ved en storby er dens mange forskellige brugergrupper, som har forskellige præferencer, livstile og døgnrytmer. Det stiller krav til Københavns Kommune om, at ”der skal være noget til alle, men ikke alt skal være til alle”. Turisterne skal opleve en bred service fra ankomsten i lufthavnen (og evt. tidligere) til diverse besøg rundt omkring i byen, den travle børnefamilie eller de studerende skal kunne gå på biblioteket om aftenen, og de aktive københavnere skal kunne lave projekter i byens rum.

Samtidig er storbyens fællesskaber under forandring. Københavnerne organiserer sig stadig i foreninger, men der bliver flere og flere spontane og selvorganiserede aktiviteter. Det stiller stadig større krav til udformningen af byens muligheder.

En storby i brug handler om københavnernes og byens besøgende og deres brug af byen. København skal tilgodese stadig mere kræsne københavnere og besøgende med mange forskellige interesser – samtidig med at byen er under pres pga. større tæthed og behov for basale funktioner.

Føreløbige forslag til indsatsområder i en storby i brug kan eksempelvis være:

1. Byen som mødested

Opløsningen af traditionelle fællesskaber og differentieringen af byens udbud betyder, at københavnernes i stigende grad mødes i interessefællesskaber. Det mest oplagte sted at skabe flere tilfældige møder er i byrummet eller i byens kultur- og fritidsliv, som samler københavnere og byens besøgende.

2. Kultur- og fritidslivet som incitament til brug af byen

Kultur- og fritidslivet spiller en væsentlig rolle for københavnernes mulighed for at udfolde sig i og bruge byen. Behovet afspejler i dag ikke den demografiske udvikling, der har været – og behovet bliver kun større.

3. Bedre udnyttelse af det offentlige rum/øgede aktivitetsmuligheder pr. m².

København skal tilgodese flere københavnere – og samtidig deres krav om plads til udfoldelse. Der kan arbejdes med at frigøre arealer til offentlig anvendelse eller ved intelligent anvendelse af pladsen.

4. Udvikling af services

Københavns Kommune arbejder allerede for at skabe mere tilgængelighed og effektivitet i byens service, fx inden for borger- og erhvervsservicen, hvor borgere og virksomheder kan få differentieret service jf. kanalstrategi og smart citizen initiativer.

5. En by hele døgnet

Mange private butikker, restauranter og kulturtilbud er ikke tilgængelige på helligdage og uden for normal åbningstid. Dette kan skabe en oplevelse af en 'død' by efter 18 i hverdage og om søndagen. Længere åbningstider kan modsat være med til at skabe mere liv i byen i alle byens timer.

Spør C – Den sammensatte storby

I takt med urbaniseringen og internationaliseringen bliver sammensætningen af borgere og aktører i København stadig mere mangfoldig. København har højt til loftet, men er samtidig en tryk by.

København mødes af forskellige ønsker og forventninger. Byens rum bruges som en ekstra dagligstue eller som kommunikationskanal. Kreative iværksættere har andre behov end produktionsvirksomheder. Natklubber åbner til naboers fortrydelse.

Det kræver mod og fleksibilitet at fastholde en storby, der er til for alle – ikke bare dem der har ret til det, fordi de har adresse i byen, men også for dem der har lyst til at bruge byen, også i fremtiden. Samtidig betyder det sammensatte, at der kan opstå nye og uforudsete begivenheder og produkter.

Foreløbige forslag til indsatsområder i spor C – den sammensatte by kan eksempelvis være:

1. Mødet med "de andre" skaber innovation og bredere perspektiver

Byen er ikke et lukket system, men har mange systemer og netværker – både hos københavnernes og hos virksomhederne/brancherne. Ved at bringe de forskellige parter sammen kan der skabes nye produkter og løsninger ud fra tesen om, at innovation opstår i mødet med det, der er anderledes end én selv. Det medvirker til at gøre København til en dynamisk og interessant by, hvor flere kan bidrage.

2. Kampen om pladsen – konflikt og sammenstød som positiv faktor

Jo flere mennesker, der samles i København og jo større forskellighed, der findes blandt byens borgere, virksomheder og besøgende, desto større bliver risikoen for konflikter om byen. Byen skal være et "kollisionsrum", hvor forskellige borgere og begivenheder støder sammen. Det giver forståelse for dem, der er anderledes end én selv og kan skabe mulighed for, at nye sammenhænge kan opstå. Konflikt skal ses som en positiv faktor og nødvendig del af fællesskabet.

Spør D – Den ukontrollerbare storby

Fremtidens storby kan ikke planlægges på forhånd. Den kan ikke skabes i planer eller strategier, men skal skabes af inspirerede, entreprenante borgere, organisationer og virksomheder, der ønsker at sætte deres spor. En storby i udvikling er en by, der giver plads til et uforudsigeligt virvar af initiativer, det skæve og det eksperimenterende med tillid til, at noget med tiden vil vokse og blive fremtidens by.

En storby i stadig udvikling er en by, hvor der er kort fra ide til handling for borgere, entreprenører, kunstnere, offentlige og private aktører. Myndighedernes rolle er at skabe det nødvendige rum, der gør det muligt for brugerne at skabe – både for de helt selvkørende og for de, der har brug for bistand og facilitering.

Foreløbige forslag til indsatsområder i spor D – den ukontrollerbare by kan eksempelvis være:

1. Flere fri-områder i byen

Med øget tilflytning og stigende ejendomspriser, er det stadig sværere at få adgang til frirum, hvor borgere og organisationer selv har mulighed for at skabe og udvikle byen. Dette er en stor udfordring for det kreative og alternative miljø, der spiller en afgørende rolle i byens fortsatte udvikling.

2. Let adgang til ressourcer

Det skal være let at skabe events, indtage byrum, tage del i byudviklingsprojekter o.l. – herunder adgang til faciliteter, finansieringsmuligheder og sparring. Veludviklede netværk og gode muligheder for afprøvning af nye produkter og løsninger med kommunen som medspiller, når det giver mening

3. Udbredelse af tillidsdagsordenen til og fra borgere/andre aktører

Københavns Kommune har udbredt tillidsdagsordenen til borgerne, fx med ubemandet åbningstid på biblioteker og kulturinstitutioner, via brugerinvolvering mv. Tillid er gensidigt og skal gå begge veje. Der kan arbejdes videre med kommunens tillid til borgerne, men også med borgernes – og kommunens egen – tillid til Københavns Kommune.

Spor E – Den forbundne storby

Storbyen og København kan ikke længere afgrænses geografisk. Borgere, virksomheder og institutioner orienterer sig umiddelbart mod hele verden og kommunikerer uden skelnen til fysisk afstand. København er internationalt blevet et symbol på en livsstil og en mentalitet – og er blevet et brand, der kan markedsføres. Dette vidner interessen for København i Kina om, ligesom vækstinitiativer, hvor kommunerne på Sjælland er gået sammen som Copenhagen.

Fremtidens succesfulde storby er en by, som er et internationalt og virtuelt knudepunkt, hvor borgere, virksomheder institutioner er lige så gode til at knytte forbindelser ud over byens grænser, som de er i byen. Den forbundne storby er en by, som ser sig som en del af verden, og hvor inspiration, nye fællesskaber, ideer og projekter opstår på tværs af byens traditionelle grænser. Dette kræver, at borgere, virksomheder og institutioner har de rette kompetencer og den tilstrækkelige nysgerrighed, der gør, at de løbende udforsker og udnytter de internationale og digitale muligheder.

Foreløbige forslag til indsatsområder, der kan øge Københavns forbundethed både som brand, som regional metropol og København som virtuel by, hvor indbyggernes forbindelser når langt ud over byens grænser, kan eksempelvis være:

1. Øget forståelse af København som brand

København som brand og begreb optræder over hele verden, fx i forbindelse med artikler om grøn vækst, cykler, dansk design mm. Der er imidlertid ikke overblik over hvem og hvor, der tales om København og i hvilken forbindelse, byen optræder.

2. Verdens mest forbundne storby

Traditionelt måles en bys forbundethed ud fra infrastruktur og fysisk bevægelse, eks. antallet af internationale ruter i lufthavnen eller antallet af turister. Disse målinger er dog ikke præcise indikationer på i hvor høj grad, verden orienterer sig imod byen og byens indbyggere orienterer sig imod resten af verden.

3. Regionalt samarbejde med Hamborg/Øresund

I 2021 skal Femern Bælt-forbindelsen efter planen stå færdig. Med en forventet rejsetid mellem København og Hamborg på under 3 timer vil forbindelsen bringe København fysisk væsentligt tættere på Hamborg og resten af Europa.

4. Internationalt samarbejde

København er engageret i en række internationale netværk, har en række bysamarbejder, en søsterby-aftale med Beijing, modtager delegationer fra Kina, Singapore mv. Forbindelsen til resten af verden skal styrkes, herunder med fokus på storbykulturen.